

SOMALIA POLITISK ORIENTERING – DECEMBER 2008

By Mohamed Y. Abshir

SAMMANDRAG:

Den olycksaliga politiska och säkerhetsmässiga utvecklingen i hela Somalia har varit hastig och intensiv sedan min senaste rapport i September 2008. Den IGAD-ledda politiska påtryckningar för ett förändrat ledarskap, den FN-ledda obalanserade Försoningsprocessen i Djibouti, och den olämpliga Etiopiska medlingen har komplicerats ytterligare genom de ökade striderna i södra-centrala Somalia. Den humanitära kris som pågår har antagit okontrollerade tragiska proportioner. Alla förhoppningar om konfliktlösning och snabbt humanitärt stöd har inte kunnat lösa konflikten i Övergångsregeringens (TFG) ledarskap, vilket är huvudorsaken till att TFG har paralyserats. Oktobermötet hos IGAD (grannstaternas samarbetsorgan) i Nairobi och påtryckningar från FN misslyckades att försona ledarna i TFG. Med intensifierade Al-Shabaab strider och hotet från Etiopien att dra tillbaka sina trupper från Somalia så är skuggan av ett förnyat inbördeskrig ständigt närvarande.

I tillägg till käbblet i TFG:s ledning, är bristen på institutionell kapacitet och adekvata resurser fortfarande de största begränsande faktorerna för den nationella regeringen. Djibouti-överenskommelsen har skapat ny disharmoni och TFG-parlamentet har förnekat Preminärministern Nur Addes begäran om godkännande för sitt nya kabinet, och för Djibouti-avtalet, och kastat alla förhandlingsansträngningar i luften vilket även hotar TFG:s legitimitet. Puntland har sagt nej till Djibouti-avtalet, och kallat det för ett "klanarrangemang" och hävdar att de var aldrig inbjudna, var inte delaktiga i avtalet och att det inte angick dem. Vid en presskonferens i förra veckan sa president Adde i Puntland: "Om de försöker att implementera Djibouti-överenskommelsen, så kommer vi att ompröva vår roll i TFG".

De internationella partnerna till TFG fortsätter att vara flitiga som bin, erbjuder motstridiga råd och föser de somaliska ledarna i olika riktningar. Afrikanska unionen är oförmögen att komplettera sin 8.000 man starka fredsstyrka som utlovats, och FN är inte villigt att sätta in en FN-led styrka i Somalia.

De samordnade självmordsbombningarna i Hergeisa och Bosaso har skakat om båda zonerna. De annalkande president- och parlamentsvalen i de båda zonerna – december/januari i Puntland och mars/april i Somaliland – bidrar till att den politiska och säkerhetsmässiga temperaturen stiger. Gränskonflikten mellan de två zonerna fortsätter att vara känslig.

TFG – SÖDRA – CENTRALA SOMALIA

- 1) De tre toppledarna i TFG – President Abdullahi Yusuf, premiärminister Nur Adde och parlamentets talman Aden Madobe – bevisar sig oförenliga. Majoriteten av medlemmarna i parlamentet rapporteras vara uttröttade med alla tre ledarna, och förbereder en förändring av ledarskapet. Men förändring är aldrig enkel i somalisk politik, eftersom det svänger mellan personliga och klanmässiga intressen. Genom motståndet mot det nya kabinettet och Djibouti-överenskommelsen från såväl presidenten som parlamentet står TFG vid avgrundens brant. Det har i praktiken inte funnits ett fungerande kabinett sedan den nuvarande premiärministern tillträdde för över ett år sedan. Varken presidenten eller parlamentets tycks längre ha någon livskraftig relation till det internationella samfundet. Det saknas förtroende från båda sidor. President Abdullahi Yusuf rapporteras ha tackat nej till en inbjudan från Etiopien att komma till Addis Abeba för att istället acceptera en inbjudan från president Ismail Omar Gelle i Djibouti, dit han också reste

Från sina nyliga besök i Libyen, Sudan och Djibouti tycks president Yusuf ha skapat nya allianter, efter att hans relationer med Etiopien svalnat – en relation som premiärminister Nur Adde nu försöker att ta över. Från Djibouti reste president Yusuf till Baidoa för att möta parlamentet. Men besöket i Baidoa tycks inte ha stärkt hans positioner, eller lett till någon bärkraftig förändring.

- 2) **DJIBOUTI-ÖVERENSKOMMELSEN:** Djibouti-överenskommelsen tycks ha dött innan den nådde fram till Mogadishu, och jag förutspådde i min September-rapport att detta sannolikt blir dess öde. Det var blott och bart en teater som spelades tillsammans med FN:s generalsekreterares speciella sändebud, Mr Ould Abdalla, och de naiva internationella partner som alltid misslyckas i att förstå somalisk politik. Jag citerar mina kommentarer i den senaste rapport:

“Världssamfundet verkar lägga stor vikt vid försoningsprocessen i Djibouti men frågan är om inte detta bara är en bra ursäkt för att stanna utanför den somaliska krisens territoriella gränser. Jag tror inte att varken regeringen, Alliansen för Somalias befrielse (ARS), eller den somaliska allmänheten sätter särskilt stort hopp till att en eventuell försoning i Djibouti ska bära frukt. Enkelt uttrycks finns det inga effektiva statliga institutioner i funktion som kan implementera Djibouti-överenskommelsen. Samtidigt har en väpnad utbrytarfraktion från ARS deklarerat att den kommer att fortsätta strida mot TFG oavsett Djiboutiprocessens resultat. Det är också mycket tveksamt om världssamfundet kommer att tillhandahålla de nödvändiga resurserna och säkerhetsstyrkorna som krävs för att stötta implementeringen av en sådan överenskommelse, trots många väluttryckta men som synes tomma löften”.

Jag skall inte säga att detta var profetiskt, men jag tror att jag har bevisats ha rätt. Besluten i Djibouti-överenskommelsen skulle träda i kraft från den 5 November 2008, med eldupphör och bortdragande av de Etiopiska trupperna från Mogadishu och Belet Weyn, och totalt tillbakadragande från Somalia den 21 November. Inget av detta, och inte heller det mycket omskrivna FN-stödet och uppbackningen från det internationella samfundet, har materialiserats.

- 3) **SÄKERHETEN:** Det råder en utbredd och växande anarki över hela landet. Allteftersom rebellrörelsen intensifieras i södra-centrala Somalia tycks islamisterna ha brutit upp i distinkta fraktioner: 1) Sheikh Shariff's Djibouti ARS fraktion (ARS-alliansen för Somalias befrielse) från norra Mogadishu till Hiraan-regionen; 2) Hassan Dahir Aweys' Al Shabaab Eritrea ARS fraktion som arbetar i radikala utbrytargrupper (Mogadishu, flyktingläger, Galgaduud regionen och i andra fickor) sedan de har sparkats ut från Lower Shabelle; och 3) Islamiska Domstolarna ledda av Sheikh Robow i Lower Shabelle och Bay-Bakol regionen och Sheikh Hassan Turki, som kontrollerar Middle och Lower Juba. De två sistnämnda islamistfraktionerna delar Al-Shabaabs radikalism och riktar sig specifikt mot humanitära organisationers personal, såväl som Etiopiska och regerings-trogna styrkor, samt Afrikanska Unionens styrkor i Somalia.

En annan allmän säkerhetsfråga som fångar världens uppmärksamhet är skeppspiratverksamheten i Somalia, vars publicitet höjer Somalias profil högre än någonsin tidigare, men misslyckas med att ta med i beräkningen de relaterade illegala utländska fiskepiraterna, hela situationens moder. Under tiden ökar i alla delar av Somalia självmordsbombningar, kidnappningar, lösentagande, bilkapningar och andra kriminella akter.

- 4) **DEN HUMANITÄRA KRISEN:** Den pågående tragiska stridigheterna förbittrar lidandet och de omedelbara behoven hos befolkningen, allt eftersom civila offer och fördrivningar fortsätter att öka, och allteftersom striderna intensifieras i södra-centrala Somalia. Möjligheter att nå fram till interflyktingar och ge hjälp till de mest utsatta samt förmedla humanitär hjälp fortsätter att vara helt otillräckligt medan världen sänder en dyrbar "global fartygsarmada" till det somaliska territorialvattnet för att bekämpa ett fåtal pirater och fattiga fiskebefolkningar.

ANDRA UPPDATERINGAR:

1. Situation i Puntland:

I Puntland riktas all uppmärksamhet och aktivitet på de komande valen av den 66 personer starka Lagstiftande församlingen, vilket ska ske under december, och valet av president för Puntland den 8 januari 2009. Det finns omkring 17 presidentkandidater, inklusive den som nu innehar ämbetet, som tävlar om topp-positionen mitt i en utbredd osäkerhetssituation och anarki. Den nuvarande president Adde är fast besluten att bli återvald genom en ny

valideringskommitté som han har handplockat bland parlamentarikerna, genom säkerhetsstyrkorna som han ensam har makten över, samt att öppet använda avkastningen från Bosaso hamn för sin kampanj. Oppositionskandidaterna kallar detta för smutsigt, och har begärt en överens-kommelse på alla tre frågorna. Situationen blev mycket spänd. President Yusuf, som besökte Puntland, och Puntlands betitlade äldreråd ingrep och försöker nu medla dem emellan. Man hoppas att en kompromiss går att skapa för alla dessa tre frågor.

Den generella osäkerheten i Puntland, vilket inkluderar risk för kidnappning av utländska hjälparbetare och besökare, skeppspirater, våld mot migranter över Adenviken, träkolshandel etc finns fortfarande där. De flesta utländskt finansierade utvecklingsprojekt och humanitära insatser har antingen avbrutits, eller kommer att ge upp på grund av osäkerheten och bristen på samarbete från Puntlands administration.

Angående Puntlands inställning till utvecklingen i hela landet, så har Puntlands ledare ifrågasatt ett antal av senaste tiders FN-ledda processer, och håller allvarligt på att se över sin roll i samarbete och försoningsarbete. Puntland upplever att Djibouti-processen var i stora drag ensidig och att det nyliga Nairobi-seminariet om Somalisk konstitutionell översyn (27-29 november) blåste bort bilden av neutralitet hos FN:s speciella sändebud till Somalia, Mr. Ahmed Ould Abdalla. Avsikten med seminariet var att återuppta diskussionen om hållbarheten av federalism i Somalia, på uppmaning av folk från centrala Somalia, som motsätter sig federala lösningar. Puntland såg detta som kalkylerade manipulationer för att undergräva dess status som en entitet inom den federala staten, allaredan i funktion, och det är osannolikt att Puntland någonsin kommer att kompromissa om denna status.

2. **Situationen i Somaliland:**

Det annalkande presidentvalet i mars, och de efterföljande parlamentsvalen är den viktigaste frågan i Somaliland just nu. Lobbyarbetet för internationellt erkännande fortsätter att vara en annan prioritet. Även om området skakades allvarligt av de självmordsbombningar som nyligen genomfördes i Hergeisa förblir Somaliland relativt lugn, förutom konfrontationen om Sool och Sanaag-regionerna, vilket fortsätter att vara känsligt.

3. **Det internationella samfundets roll:**

Efter fyra år vid rodret har den somaliska övergångsregeringen och dess ledarskap misslyckats att bringa fred, försoning, nationell enighet och utveckling. I detta misslyckande har de fått assistens av det internationella samfundet som inte grep tillfället att återinrätta fred och bygga institutioner utan höll tillbaka finansiellt stöd under 2004/2005. Som ett resultat är nu övergångsregeringen på väg mot totalt sönderfall, varför det internationella samfundet nu har tagit befälet över all nationell process – politiskt, säkerhetsmässigt,

humanitärt, och genom att patrullera det somaliska territorialvattnet. FN är hänfälen åt oframkomliga politiska processer, IGAD (grandländernas samarbetsorgan) är upptagen att förändra det somaliska ledarskapet utan att identifiera nya ledare; Den Afrikanska Unionen och FN ägnar sig åt läpparnas bekännelse när det gäller otillräckliga fredsbevarande styrkor, där det inte finns någon fred att bevara, och givarna betalar dyra cirkusar och Djurfabriksliknande sterila möten.

Somalia har naturligtvis misslyckats att ansvarsfullt ta befälet över sitt land och återföra det till normalitet. Men man frågar sig huruvida det internationella samfundet har hjälp till eller skapat hinder. Många somalier menar att medlemmar av det internationella samhället är naiva, ignoranta och medvetna spoilers, som lägger näsan i blöt och eller saboterar. Man pekar därmed på internationella samfundets förslag att byta ut ledningen i övergångsstyret på denna sena tidpunkt av transitionsperioden, att lägga till 275 nya medlemmar till det redan förstora och konkursmässiga parlamentet, genom att utöka det till 550 medlemmar, uppmana Etiopiska trupper att dra sig tillbaka utan att ersättas med internationella fredsbevarande styrkor, misslyckandet i att avväpna befolkningen och kringströvande militia och genom att hålla tillbaka finansieringen till övergångsregeringen under fyra år. Somalier säger att denna det internationella samfundets meritlista gör dem inte till en genuin och tillförlitlig partner.

SLUTSATSER:

Det följande är alla negativa faktorer som indikerar en svår framtid för Somalia, och några förslag:

- Utsikten Utsikten till fred och stabilitet är dyster med tilltagande strider i många delar av landet, och fundamentalisterna fortsätter att vinna terräng;
- Nationell försoning, vilket alltid var svårhanterligt, har ytterligare komplicerats av resultatet av Djiboutiprocessen och internationell inblandning;
- Det är ringa förhoppning att övergångsregeringens ledarskap kan försonas och arbeta tillsammans;
- Det internationella samfundets negativa interveneringar och fortsatt tillbakahållande av vitala resurser bidrar till att paralysera övergångsregeringen och dess institutioner;
- Risken för ännu mer utbredd anarki och ett återupptaget inbördeskrig finns vid horisonten på grund av övergångsregeringens sammanbrott, och
- Detta sakernas tillstånd i södra-centrala Somali och övergångsregeringens problem kommer att uppmuntra Puntland och Somaliland att dra sig ändå längre bort från en nationell kurs.

MÖJLIG LÖSNING: Så långt har sökandet efter nationella lösningar skett från ett uppifrån-ner perspektiv: att etablera en nationell regering som i sin tur skulle forma enheterna i en federation, Detta har misslyckats. Ett per praktiskt tillvägagångssätt skulle kunna vara att använda nerifrån-uppåt perspektivet och bygga på de för närvarande två relativt stabila enheterna Puntland och Somaliland. De närmaste två rudimentära enheterna att få i funktion skulle kunna vara (1) Bay-Bakol och Lower Shabelle federala enheter och (2) Middle, Lower and Gedo enheterna. Med dessa två i varnande, skulle vi ha totalt fyra livsdugliga och jämlika federala enheter som kan komma samman och diskutera formerandet av en nationell regering så som de skulle vilja ha den.

Oo000oO